

عنوان مقاله:

بررسی دلالت های ضمنی گفت وگو در داستان رستم و اسفندیار از دیدگاه علم معانی

محل انتشار:

دوفصلنامه کهن نامه ادب پارسی، دوره 4، شماره 2 (سال: 1392)

تعداد صفحات اصل مقاله: 26

نویسنده:

زهره حیاتی - استادیار پژوهشگاه علوم انسانی

خلاصه مقاله:

در بلاغت سنتی، دو سطح معنایی واژه ها و گزاره ها با اصطلاحاتی چون معنای ظاهری و باطنی، معنای حقیقی و مجازی، معنای اولیه و ثانویه، و دلالت صریح و دلالت ضمنی شناخته می شوند. علم معانی که در کنار بیان و بدیع، یکی از اصلی ترین شاخه های علوم بلاغی است، کارکرد مجازی جملات و دلالت های ضمنی آن را بازمی شناسد. مبانی این علم نشان می دهد گاه افق معنایی متن از طریق دلالت های ضمنی جملات حاصل می شود. از آنجاکه در علم معانی دلالتمندی سخن با توجه به حال مخاطب و اقتضای موضوع دریافت می شود، با دسته بندی گروه های هم سخن و تحلیل گفت وگوهای آنان در موقعیت های مختلف داستان می توان به طور مشخص و مستدل به معانی مجازی گفت وگوها و کارکرد هنری آن دست یافت؛ چنانکه در داستان رستم و اسفندیار می توان استدلال کرد: ۱. پردازش درونمایه و تاثیر عاطفی داستان رستم و اسفندیار بر معانی مجازی گفت وگوها استوار است. ۲. گفت وگوهایی که در معنای حقیقی و اولیه فهمیده می شوند، یا کارکرد داستانی دارند و به نقاط فصل و وصلی شبیه هستند که رویدادها را به یکدیگر متصل می کنند یا کارکرد عاطفی دارند و احساسات شخصیت ها را به صورت مستقیم بیان می کنند. ۳. طیف دلالت های ضمنی می تواند درونمایه داستان، کانون عاطفی روایت، وضعیت تراژیک داستان و ویژگی های شخصیت ها را در داده های کمی و عینی بازنماید؛ چنانکه زیربنای مشترک معانی مجازی کلام اسفندیار، اعتراض و انتقاد از دو قدرت مسلم شاهنامه رستم و گشتاسب است و ایستادگی او را در برابر سنت حماسی فاش می کند؛ یا بسامد تقریباً یکسان معانی «مقاومت» و «سازش» در گفت وگوهای رستم از یک سو شخصیت پیر و با تجربه او را نشان می دهد و از سوی دیگر جایگاه برزخی او را در داستان مشخص می نماید.

کلمات کلیدی:

شاهنامه، رستم و اسفندیار، معانی، دلالت ضمنی، گفت وگو

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1386996>

